

Efterregulering af bistandshjælp

FOB nr. 84.194

En socialforvaltning fratrak ved udmålingen af bistandshjælp for en måned et stipendiebeløb. Forvaltningen var i tvivl om, hvorvidt beløbet skulle tilbagebetales til statens uddannelsesstøtte. Udtalt, at det måtte være en forudsætning for forvaltningens fremgangsmåde, at der blev foretaget en ny udmåling for den pågældende måned, hvis det viste sig, at stipendiebeløbet skulle tilbagebetales.

Det forhold, at B på det tidspunkt, da stipendiebeløbet blev tilbagebetalt, ikke længere var berettiget til at modtage bistandshjælp på grund af ophold i udlandet, kunne ikke fritage socialforvaltningen for den nævnte pligt til at foretage en ny udmåling.

Henstillet til amsankenævnet for Københavns amt at undergive sagen en fornyet behandling.

(J. nr. 1984-522-052).

A klagede for sin søn, B, over, at amsankenævnet for Københavns amt, havde tiltrådt, at social- og sundhedsforvaltningen i Ballerup kommune havde afvist at foretage en efterregulering af et beløb, som B havde modtaget som økonomisk hjælp efter bistandsloven for februar måned 1983, jfr. nærmere nedenfor.

Det fremgik af sagen, at den polytekniske læreanstalt i skrivelse af 28. januar 1983 gav B orlov i tiden fra den 1. februar 1983 til den 31. januar 1984 fra civilingeniørstudiet. Læreanstalten underrettede samtidig statens uddannelsesstøtte om studieafbrydelsen.

I slutningen af januar 1983 modtog B 1.033 kr. i stipendium fra statens uddannelsesstøtte vedrørende februar måned 1983.

Den 10. februar 1983 rettede B henvendelse til social- og sundhedsforvaltningen i Ballerup kommune med henblik på at modtage hjælp efter bistandsloven. Han oplyste, at grunden til, at han havde søgt orlov, var, dels at han overvejede at skifte studium, dels at han ønskede at opnå erhvervs erfaring. Han havde af den grund tilmeldt sig arbejdsformidlingen. Han oplyste, at han hidtil havde levet af uddannelsesstøtte samt erhvervsarbejde i ferier. Forvaltningen bevilgede ham underholdshjælp for februar måned efter bistandslovens § 37, stk. 1, jfr. stk. 2, med 2.071 kr., men fratrak det modtagne stipendiebeløb, 1.033 kr., således at han kun fik udbetalt 1.038 kr.

Under en samtale den 22. april 1983 i social- og sundhedsforvaltningen i Ballerup kommune oplyste B, der ikke havde opnået beskæftigelse, at han ville

tage ophold i en kibbutz fra den 16. maj 1983 til ca. den 26. januar 1984. Forvaltningen, der siden B's første henvendelse løbende havde udbetalt bistandshjælp, standsede denne med virkning fra den 16. maj 1983.

I skrivelse af 18. maj 1983 krævede statens uddannelsesstøtte stipendiebeløbet på 1.033 kr. samt renter, 33 kr., tilbagebetalt. A betalte beløbet i slutningen af maj måned 1983.

I skrivelse af 28. juli 1983 anmodede A kommunen om at udbetale det beløb (1.033 kr.), som forvaltningen havde fratrukket i underholdshjælpen vedrørende februar måned. A henviste til, at han på B's vegne havde været nødt til at tilbagebetale beløbet til statens uddannelsesstøtte.

I skrivelse af 15. august 1983 afslog social- og sundhedsforvaltningen A's ansøgning. Ved afgørelsen lagde forvaltningen vægt på, »at understøttelsen fra statens uddannelsesstøtte korrekt er fratrukket på daværende tidspunkt som indtægt for februar måned, jfr. bestemmelserne i bistandslovens § 37«.

I skrivelse af 2. september 1983 besvarede social- og sundhedsforvaltningen nogle spørgsmål, som A havde stillet i skrivelse af 27. august 1983. I skrivelserne anførte forvaltningen, at B ved henvendelsen den 10. februar 1983 var blevet oplyst om, »at statens uddannelsesstøtte muligvis kunne kræve nævnte beløb tilbagebetalt, på grund af afbrydelse af studieforløbet. I den anledning blev (B) rådgivet til, dels at gennemlæse de papirer, han havde hjemme, angående regler for udbetaling af S.U., dels til eventuelt selv at kontakte statens uddannelsesstøtte for yderligere oplysninger.«

I skrivelse af 8. september 1983 klagede A til amtsankenævnet for Københavns amt over forvaltningens afgørelse. I skrivelserne anførte A bl.a. følgende:

» ...

Beløbet (stipendiebeløbet vedrørende februar 1983; min bemærkning) burde jo aldrig have været indsat på bankkontoen, og jeg mener derfor, at Ballerup Kommune hellere i deres rådgivning (de vidste jo allerede fra andre, tidligere sager, at beløbet ville blive forlangt tilbagebetalt) burde have været (B) behjælpelig med at få sendt beløbet retur til SU. Nu blev man imidlertid årsag til, at (B) blev nødt til at bruge nogle penge, der vel egentlig ikke var hans. Når man så havde sikret sig, at beløbet var rigtigt tilbagebetalt til SU, må betingelserne for, at (B) kunne få den fulde kommunale understøttelse, være opfyldt. Der kan vel ikke herske tvivl om, at (B) er berettiget til den fulde understøttelse, og da han på det tidspunkt *ikke* studerede ved DTH, må det vel skulle udbetales fra Ballerup Kommune.

...«

Efter at have indhentet en udtalelse af 23. september 1983 fra social- og sundhedsforvaltningen i Ballerup kommune tog ankenævnet i skrivelse af 18. januar 1984 til B stilling til A's klage. I skrivelserne, hvori der er henvist til socialministeriets cirkulære nr. 218 af 20. december 1982 om kontanthjælp efter bistandsloven, pkt. 15, anførte ankenævnet bl.a. følgende:

» ...

Nævnet besluttede at tiltræde kommunens afgørelse, idet det bemærkes, at det er forholdene på ansøgningstidspunktet, som er afgørende for, hvor meget der kan udbetales i økonomisk hjælp.

Det er således i overensstemmelse med gældende regler, at kommunen, i den hjælp, der blev udbetalt Dem for februar måned, fratrag det beløb, som De for samme periode havde modtaget fra statens uddannelsesstøtte.

Da De havde ophold i udlandet på det tidspunkt, hvor Deres far på Deres vegne tilbagebetalte SU-støtten, vil De ikke være berettiget til at få et tilsvarende beløb efterbetalt i henhold til bistandslovens bestemmelser.

...«

I skrivelse af 22. januar 1984 til ankenævnet anførte A bl.a. følgende:

»... (jeg) forstår ... ikke den trufne afgørelse, idet nævnet i sin afgørelse anfører »at det er forholdene på ansøgningstidspunktet, som er afgørende for, hvor meget der kan udbetales i økonomisk hjælp.«

Netop på ansøgningstidspunktet fratækker Ballerup kommune de 1.033 kr. vel vidende, at det ikke er (B's) penge, og at han derfor egentlig ikke kan disponere over dem. Det bekræftes af den kendsgerning, at han orienteres af (socialrådgiveren) om, at han må være forberedt på at skulle tilbagebetale beløbet, der jo allerede med studiets ophør er forfaldent til tilbagebetaling. Den pr. 20-5-83 modtagne opkrævning fremsendes jo kun fra statens uddannelsesstøtte, fordi (B) ikke allerede har været i stand til at tilbagebetale beløbet.

...«

A anførte endvidere, at det fremgår af den regel i cirkulæret, som ankenævnet havde henvist til,

»at der »som hovedregel må foretages fradrag ... o.s.v.«. Dette må imidlertid så også indebære, at der er tilfælde, hvor det alligevel er muligt at udbetale den forbigående hjælp uden fradrag«.

Ankenævnet sendte A's skrivelse til den sociale ankestyrelse, der meddelte A, at styrelsen ikke kunne behandle sagen, da styrelsen ikke fandt, at sagen var af principiel betydning, hvilket er en forudsætning for, at ankestyrelsen kan optage sager (bl.a.) om hjælp efter § 37 i bistandsloven til behandling.

Efter yderligere brevveksling med ankenævnet klagede A som nævnt til mig. A anførte bl.a. følgende:

» ...

Det forekommer mig ... rimeligt om *socialrådgiveren* i Ballerup kommune allerede på dette tidspunkt (febr. 83) havde været B behjælpelig med at få tilbagebetalt beløbet. Den pågældende socialrådgiver vidste allerede fra tidligere lignende sager (det oplyste vedkommende pr. telefon) at beløbet skulle tilbagebetales, og at reglerne for tilbagebetaling var meget strenge. Når kommu-

nen fra de bevilgede kr. 2.071 fratrækker kr. 1.033 inden udbetaling, er der derefter kun kr. 1.038 tilbage, hvorefter det for en studerende er nærmest umuligt at tilbagebetale endnu kr. 1.033 til SU, - pengene var vel egentlig tænkt til at leve for (bistandslovens § 37).

...«

Jeg udtalte herefter følgende i en skrivelse til A:

»Bistandslovens § 37, stk. 1, har følgende indhold:

»Når en person på grund af sygdom, svangerskab og fødsel, svigtende arbejdsmuligheder, ophør af samlivet med ægtefællen, aftjening af værnepligt eller andre ændringer i sine forhold i en begrænset tid er afskåret fra at skaffe det fornødne til sit eget eller familiens underhold, og udgifterne hertil ikke dækkes gennem dagpenge eller pensionsydelse, ydes der af det offentlige en sådan hjælp, at det modvirkes, at pågældendes og familiens hidtidige levevilkår i væsentlig grad forringes.«

Bistandslovens § 37, stk. 2, har følgende indhold:

»Som hjælp til underhold kan i almindelighed højst udbetales et månedligt beløb på 2.071 kr. til enlige og på 3.805 kr. til ægtepar ...«

Punkt 15 i kontanthjælpscirkulæret, som ankenævnet har henvist til, har bl.a. følgende indhold:

»Da begrundelsen for at yde forbigående hjælp er, at ansøgeren befinder sig i en situation med svigtende indtægter, følger heraf, at der ved udmåling af hjælpen opgjort i overensstemmelse med reglerne i pkt. 9 som hovedregel må foretages fradrag for indtægter, som tilflyder ansøgeren og de personer, pågældende har forsørgelsespligt overfor - det vil sige ægtefælle og børn under 18 år - i den periode, hvori der ydes hjælp.

...«

Som det fremgår af de gengivne bestemmelser, er det en forudsætning for at yde hjælp efter bistandslovens § 37, at der er sket en ændring af ansøgerens forhold således, at ansøgeren i en begrænset tid er afskåret fra at skaffe sig det fornødne til sit eget eller familiens underhold. Når denne betingelse er opfyldt, yder det offentlige en sådan hjælp, at det modvirkes, at ansøgerens hidtidige leveforhold i væsentlig grad forringes. Social- og sundhedsforvaltningen i Ballerup kommune fandt, at (B) den 1. februar 1983 opfyldte betingelserne i bistandslovens § 37 for at modtage månedlige beløb på 2.071 kr. som hjælp til underhold (jfr. stk. 2).

Den ændring i (B's) forhold, der dannede grundlag for, at forvaltningen fandt, at betingelserne for udbetaling af hjælp til underhold var opfyldte, var bl.a., at han var ophørt med at studere, og dermed havde mistet sit hidtidige forsørgelsesgrundlag (studiestøtte).

Det er mindre konsekvent, at forvaltningen på den ene side - ved vurderingen af, om (B) var berettiget til hjælp - lagde til grund, at han fra den 1. februar 1983 havde mistet sit forsørgelsesgrundlag, på den anden side - ved udmålingen - fratruk stipendiebeløbet vedrørende februar måned.

Forvaltningens begrundelse for denne fremgangsmåde var, at stipendiebeløbet på daværende tidspunkt var en indtægt for (B). Det er ikke ganske klart, hvad forvaltningen herved sigter til.

Det må nu konstateres, at stipendiebeløbet ikke var en indtægt for (B) i den forstand, at beløbet udgjorde et forsørgelsesgrundlag for ham.

Når socialforvaltningen - selvom forvaltningen må have anset det for mest sandsynligt, at (B) ikke var berettiget til stipendiet - valgte at fratække beløbet, må jeg gå ud fra, at følgende hensyn har været udslagsgivende:

Forvaltningen var noget i tvivl om, hvorvidt statens uddannelsesstøtte ville kræve beløbet tilbage, og/eller forvaltningen ville sikre sig mod, at (B) forbrugte såvel stipendiebeløbet som det fulde beløb til underhold (2.071 kr.), med den følge, at han ikke kunne tilbagebetale stipendiebeløbet, når dette (eventuelt) blev krævet af statens uddannelsesstøtte.

Det giver mig for så vidt ikke anledning til bemærkning, at forvaltningen på den baggrund valgte at fratække stipendiebeløbet ved udmålingen af hjælpen for februar måned. Det måtte imidlertid være en forudsætning herfor, at forvaltningen, hvis det viste sig, at stipendiebeløbet skulle tilbagebetales, da foretog en ny udmåling for februar måned, hvorved der blev taget hensyn til tilbagebetalingen.

Hvis (B) ikke var rejst til udlandet den 16. maj 1983, ville der formentlig rent praktisk være sket det, at der ved ydelserne for maj eller juni måned var udmålt yderligere hjælp til (B), svarende til det tilbagebetalingspligtige stipendiebeløb. Jeg må da også forstå, at det forhold, at (B) havde forladt landet på det tidspunkt, da tilbagebetalingskravet fremkom, og derfor efter dette tidspunkt ikke længere var berettiget til hjælp efter bistandsloven (jfr. lovens § 1), har været afgørende for amsankenævnets stillingtagen i sagen. Jeg henviser herved til, at nævnet i begrundelsen i afgørelsen i skrivelsen af 18. januar 1984 har fremhævet, at (B) havde ophold i udlandet på det tidspunkt, da der skete tilbagebetaling af stipendiebeløbet. Det må således konstateres, at det er den - i forhold til spørgsmålet om udmåling af hjælp efter bistandslovens § 37 - tilfældige omstændighed, at tilbagebetalingskravet blev fremsat (kort tid) efter den 16. maj 1983, der har været årsagen til, at (B) ikke har modtaget hjælp efter bistandsloven i overensstemmelse med socialforvaltningens egen vurdering af hans behov (2.071 kr. pr. måned).

Det forhold, at (B) i tiden efter den 16. maj 1983 ikke længere var berettiget til at modtage hjælp efter bistandsloven, indebærer imidlertid ikke, at socialforvaltningen herved blev fritaget for den ovenfor nævnte pligt til at foretage en ny udmåling for februar 1983, da det viste sig, at stipendiebeløbet skulle tilbagebetales og da det således måtte konstateres, at den afgørende forudsætning for forvaltningens fremgangsmåde ved udmålingen af hjælpen for februar 1983 var bristet.

Jeg har gjort amtsankenævnet for Københavns amt bekendt med min opfattelse, og jeg har henstillet til nævnet at undergive sagen en fornyet behandling på baggrund af det, jeg har anført ovenfor.

...«

Supplerende oplysninger om sagen

Amtsankenævnet for Københavns amt genoptog sagens behandling og traf herefter i et møde den 11. oktober 1985 følgende afgørelse:

»Nævnet besluttede at fastholde den tidligere truffe afgørelse.

Nævnet er fortsat af den opfattelse, at kommunens afgørelse var korrekt på beslutningstidspunktet, hvor De disponerede over det udbetalte stipendiebeløb.

Spørgsmålet om hjælp til dækning af den opståede gæld må efter nævnets opfattelse behandles ud fra forholdene på det tidspunkt, hvor tilbagebetalingskravet søges effektueret overfor Dem.

...«

Amtsankenævnets afgørelse blev indanket for den sociale ankestyrelse, der i et møde den 21. november 1986 traf følgende afgørelse efter reglerne i ankestyrelseslovens § 6 om sager af principiel betydning:

»Ankestyrelsen finder, at socialforvaltningen skal foretage en ny udmåling af hjælpen for februar måned 1983. Ankestyrelsen har herved taget i betragtning, at stipendiebeløbet for februar rent faktisk blev krævet tilbagebetalt, og socialforvaltningen var på tidspunktet for udbetalingen af hjælpen for februar (10. februar 1983) opmærksom på, at Statens Uddannelsesstøtte sandsynligvis ville kræve stipendiebeløbet tilbagebetalt.

Ankestyrelsen ændrer således afgørelsen fra amtsankenævnet for Københavns amt.«